

3.4.2007

PSA-2005-R-2-531

Tiehallinto/Savo-Karjalan tiepiiri
Kirkkokatu 1
PL 1117
70101 Kuopio

Viite / Hänvisning

Asia / Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta koskien valtatie 5 parantamista välillä
Palokangas-Humalajoki, Leppävirta

Tätä päätösversiota on muokattu huomioiden henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta.

Tiehallinnon Savo-Karjalan tiepiiri on toimittanut 4.1.2007 Pohjois-Savon ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 468/1994 muutettu 267/1999) mukaisen arviointiselostuksen, joka koskee valtatie 5 parantamista välillä Palokangas – Humalajoki Leppävirran kunnassa.

HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Valtatien 5 osuuden Leppävirta – Kuopio kehittäminen välillä Palokangas - Humalajoki.

Hankkeesta vastaava

Tiehallinto/Savo-Karjalan tiepiiri
Kirkkokatu 1
PL 1117
70101 Kuopio

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilö on Matti Romppanen, puh. 0204 22 5121.

Konsultti

WSP Finland Oy
Heikkiläntie 7
00210 Helsinki

Konsultin yhteyshenkilöinä ovat: Veli-Markku Uski, puh. 0207 664 432 ja Markku Hulkkonen, puh. 0207 864 205

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon ympäristökeskus
Sepänkatu 2 B
70100 Kuopio

Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on Jorma Lappalainen, puh. 020 490 4864.

YVA-menettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista eri hankkeiden suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyä sovelletaan tässä hankkeessa YVA-asetuksen (713/2006) 6 §:n mukaisen hankeluettelon 9 a kohdan perusteella (moottoriteiden tai moottoriliikenneteiden rakentaminen).

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle alueelliselle ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava.

Hankkeesta vastaava arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kokoaa arvioinnin tulokset arviointiselostukseen. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa muiden kannanotot ja oman lausuntonsa arviointiselostuksesta hankkeesta vastaavalle.

Hanke, sen tarkoitus ja sijainti sekä arvioidut vaihtoehdot

Valtatie 5 Helsingistä Sodankylään on valtakunnallisesti tärkeä itäisen Suomen pääväylä. Se kuuluu myös osana yleiseurooppalaiseen TEN-liikenneverkkoon. Valtatie 5 on ehdotettu liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän mietinnössä osaksi pääteiden runkoverkkoa Helsingistä Kuopioon saakka.

Hanke sijaitsee Leppävirran kunnassa. Hankkeen eteläpää sijaitsee noin 10 km Leppävirran taajaman pohjoispuolella Palokankaan maantien 531 (Lempyy – Palokangas) liittymässä ja pohjoispää Humalajoella Kuopion eteläpuoleisen moottoritien eteläpäässä. Tiejakson pituus on noin 16,5 km.

Hankkeen tavoitteena on parantaa liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta luomalla laatutasoltaan yhtenäinen, mahdollisimman häiriötön ja runkotien vaatimukset täyttävä tieosuus. Tavoitteena on myös liikenteen ympäristölle aiheuttamien vaatimusten minimointi.

Arvioidut vaihtoehdot

Savo-Karjalan tiepiiri oli esittänyt arviointiohjelmassaan, että he arvioivat hankkeesta aiheutuvat vaikutukset kahdelle eri toteutusvaihtoehdolle sekä toteuttamatta jättämiselle:

- **Vaihtoehto 0:** Hanketta ei toteuteta, vaan nykyisellä tiellä tehdään pieniä liikenneturvallisuustoimenpiteitä
- **Vaihtoehto A:** Tielinja sijoittuu kokonaan uudelle tielinjalle nykyisen valtatie 5:n länsipuolelle kiertäen Oravikosken ja Paukarlahden taajamat
- **Vaihtoehto B:** Vaihtoehdon mukainen tielinja noudattaa vaihtoehdon A mukaista linjausta, mutta Oravikosken ohituksen osalta linjaus siirtyy lännemmäksi

Kaikkiin vaihtoehtoihin sisältyi tielinjanoikaisu Kotalahden kaivoksen kohdalla.

Pohjois-Savon ympäristökeskuksen arviointiohjelmasta antaman lausunnon pohjalta Savo-Karjalan tiepiiri arvioi arviointiselostuksessa vaikutukset seuraaville vaihtoehdoille:

- **Vaihtoehto 0,** Hanketta ei toteuteta, vaan nykyisellä tiellä tehdään pieniä liikenneturvallisuustoimenpiteitä
- **Vaihtoehdot C1 ja C2,** Vaihtoehdot on muodostettu tarkennettuna aiemman vaihtoehdon B pohjalta. Tielinjat kiertävät Oravikosken ja Paukarlahden taajamat länsipuolitse. Vaihtoehto C1 yhtyy voimalinja käytävään Kivilahden kohdalla ja kulkee Ahvenlammen itäpuolitse. Vaihtoehto C3 ylittää Kivilahden pohjukan ja kulkee Pienen Ahvenmäen ja Ruunamäen lakialueiden halki ja yhtyy vaihtoehto C1 linjaukseen Ruunamäen pohjoispuolella.
- **Vaihtoehto D,** Vaihtoehto sijoittuu 1 – 2 km etäisyydelle nykyisestä linjauksesta länteen. Kivilammen eteläpuolella linjaus on lähes sama kuin vaihtoehdoissa C1 ja C2. Vaihtoehto D kiertää Paukarlahden taajaman lännenpää kuin muut vaihtoehdot. Vaihtoehto sivuaa Vuorisenmäen itärinnettä ja kiertää Koiraahonmäen länsipuolitse.

Edellä mainittujen vaihtoehtojen lisäksi hankkeesta vastaava on arviointimenettelyn aikana tutkinut lukuisia eri linjausvaihtoehtoja ja arvioinut niille vaikutuksia. Näille eri vaihtoehdoille on ollut yhteistä se, että ne ovat aiheuttaneet niin paljon haitallisia vaikutuksia, ettei niitä ole enää otettu mukaan lopulliseen arviointiselostukseen.

HANKKEEN LIITTYMINEN MUIDEN LAKIEN MUKAISIIN LUPAMENNETTELYIHIN

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Viranomaisen ei saa myöntää ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (YVA-laki) 13 §:n mukaan YVA-lain soveltamisalaan kuuluvaan hankkeen toteuttamiselle lupaa tai tehdä siihen rinnastavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Tällaisia lupia ja päätöksiä ovat tässä hankkeessa ainakin seuraavassa esitetyt.

Ympäristövaikutusten arvioinnin jälkeen hankkeesta vastaava laatii tarkistetun yleissuunnitelman, joka käsitellään maantielain mukaisesti. Yleissuunnitelmaa ei saa hy-

väksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Maantielain mukaisessa käsittelyssä ja hyväksymispäätöksessä on käytävä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 13 §:n mukaisesti ilmi, miten ympäristövaikutusten arvioinnin tulokset on otettu huomioon jatkosuunnittelussa ja päätöksenteossa.

Tarkistetun yleissuunnitelman jälkeen hankkeesta vastaava laatii tiesuunnitelman, jonka yhteydessä tulee tehtäväksi maantielain edellyttämät päätökset.

Vesistö sillat edellyttävät pääsääntöisesti vesilain mukaiset luvat Itä-Suomen ympäristölupavirastolta.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Tämän hankkeen arviointimenettelyn kanssa on käynnistynyt samanaikaisesti myös maakuntakaavan ja yleiskaavan laadinta. Pohjois-Savon liitto on laittanut vireille valtatie 5 tieosalla Palokangas – Humalajoki maakuntakaavan laadinnan. Kaavan laadinnan tavoitteena on tehdä aluevaraus tien uudelle linjaukselle.

Leppävirran kunnassa on vireillä Oravikoski-Paukarlahti-Kotalahti alueiden osayleiskaavoitus.

Näiden eri hankkeiden tiedottamiset, kuulemiset, nähtävilläolot jne. on sovitettu yhteen arviointimenettelyn aikana.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ympäristökeskus on yhteysviranomaisen ominaisuudessa kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta Leppävirran kunnan ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla 10.1.2007 – 9.2.2007. Kuulutus on julkaistu Savon Sanomissa 9.1.2007 ja Soisalon Seutu nimisessä lehdissä 11.1.2007. Arviointiselostus on ollut nähtävillä 10.1.2007 lähtien Pohjois-Savon liitossa, Leppävirran kunnanvirastolla, Kuopion kaupungin virastotalolla, Savo-Karjalan tiepiirissä, Oravikosken kuntotalolla ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua myös internetissä osoitteessa <http://www.tiehallinto.fi>

Hanketta, ympäristövaikutusten arviointiselostuksen luonnosta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty 13.12.2006 Leppävirran kunnantalolla. Lisäksi hankkeesta vastaava on järjestänyt tiedotustilaisuuksia vaikutusalueen ihmisille niin Leppävirran kunnan asukkaille Oravikosken kuntotalolla 18.5.2006 kuin myös Kuopion kaupungin asukkaille Vehmasmäen Nuoriseurantalolla 10.8.2006.

Pohjois-Savon ympäristökeskus on pyytänyt selostuksesta lausuntoja viranomaisilta, muilta tahoilta ja kansalaisilta 9.2.2007 mennessä.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Savon ympäristökeskukselle toimitettiin 17 lausuntoa ja mielipidettä, joista osa oli osoitettu Pohjois-Savon liitolle. Pohjois-Savon liito toimitti nämä lausunnot sittemmin Pohjois-Savon ympäristökeskukseseen. Pohjois-Savon ympäristökeskus toimittaa lyhentämättömänä kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä Savo-Karjalan tiepiirille tämän lausunnon liitteinä.

Arviointiselostuksesta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä sisältö oli seuraava:

Kuopion kaupungin hallitus esittää, että valtatie 5 liittymäjärjestelyt vaikuttavat myös Kuopion kaupungin puolella olevien alueiden kylärakenteisiin, niiden kehittämismahdollisuuksiin ja liikenteeseen. Arvioinnissa on huomioitava valtatie 5 saavutettavuus ja alueen työpaikkasuuntautuminen.

Kuopion kaupungin osalta suurimmat vaikutukset kohdistuvat Sorkanniemen ja Humalajoen alueille, koska nykyinen eritasoliittymä poistuisi käytöstä ja se korvattaisiin etelämmäksi rakennettavalla Humalamäen eritasoliittymällä. Tämä lisäisi em. alueilta matkaa valtatielle 5 erityisesti pohjoisen suuntaan. Asiaa parantaisi, jos Pellesmäen eritasoliittymä toteutettaisiin ennen arvioitavana olevan tieosuuden rakentamista. Pellesmäen eritasoliittymä tulisivat toteuttaa mahdollisimman nopeasti, sillä sen toteuttaminen parantaa noin 2500 asukkaan liikenneolosuhteita.

Henkilöt A.A, B.B, C.C, D.D, E.E ja F.F. toteavat yhteisesti, että ympäristövaikutusten arviointiohjelman nähtävilläolon jälkeen linjausvaihtoehtoja on olennaisesti muutettu, eikä alueen asukkailla ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa arviointiohjelman sisältöön muuttuneiden linjausvaihtoehtojen osalta. Tästä johtuen arviointiselostus on Kivilammen ja Kivilahden läheisyydessä ja koko D-vaihtoehdon osalta puutteellinen.

Heidän mielestään arviointiselostuksessa ei käy ilmi, mitkä kohteet ja mitä tekijöitä on arvioimatta, vaikka arvioinnin epävarmuuskohdassa todetaan, että pääosa luontoinventoinneista tehtiin ennen viimeisimpiä linjausvaihtoehtoja. Tältä osin luontoinventointi on puutteellinen.

Heidän mielestä hankkeen aiheuttamia merkittäviäkin haittavaikutuksia tai niiden torjuntaa ei ole määritelty. Esimerkkeinä he mainitsevat:

- Linjausvaihtoehto D:n vaikutusalueella mm. Suontauksen kohdalla on 3 erillistä asuinkiinteistöä, joihin kohdistuvia vaikutuksia ei ole kuvattu lainkaan.
- Kivilammen osalta selostuksessa on mainittu mm. C2-vaihtoehdon aiheuttavan vedenlaadun heikkenemistä ja huomattavia haittoja loma-asutukselle. Selostuksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitä vedenlaadun heikkeneminen tai loma-asutuksen huomattavat haitat ovat tai miten ne vaikuttavat.
- Yksityistie-, yli- tai alikulkujärjestelyjen puuttuminen suunnitelmista on merkittävä epävarmuustekijä.

He huomauttavat, että kaavatilanne on kuvattu puutteellisesti, eikä mm. Huuhtijärven, Ylä-Koiruksen ja Kivilammen ranta-asemakaavoista ole selostuksessa mainintaa.

Heidän mielestä arvioinnissa ei ole huomioitu sitä seikkaa, että Kivilammen eteläpuolelle avataan rakentamattomaan luontoon uusi moottoritiekäytävä erilleen olemassa olevasta voimalinjakäytävästä. Samalla hankkeessa kartoitetut ja tielinjauksilla kierretty arvokkaimmat liito-oravakohteet jäävät käytävien väliin eristyksiin ja tuhoutuvat.

He katsovat, että Paukarlahden ja Oravikosken alueella voimalinja- ja moottoritiekäytävän yhdistäminen ehkäisee parhaiten alueiden pirstoutumista ja turvaa nykyisten luonnonarvojen säilymistä.

Heidän mielestään uuden melu-/moottoritiekäytävän aiheuttama suhteellinen haitta ympäristölle ja maankäytön kehittymiselle on kaikista suurin, eikä tätä näkökohtaa ole arvioinnissa huomioitu riittävästi.

Lopuksi he toteavat, että vaihtoehto D rikkoo Paukarlahden kylän läheisyydessä olevan laajan yhtenäisen erämaa-alueen ja ylittää Vuorisennäen pohjavesialueen.

Leppävirran kunnanhallitus esittää, että esitetyistä vaihtoehtoista D on paras ja C1 toiseksi paras. Päätettäessä yleissuunnitelman laatimista varten valittavasta vaihtoehdosta tulee kiinnittää huomiota myös hankkeen realistisiin toteuttamismahdollisuuksiin kohtuullisessa ajassa. Kuntalaisaloitteessa esitetyn kaikkein läntisimmän vaihtoehdon osalta on kyseenalaista pystytäänkö sillä minimoimaan ympäristövaikutuksia sen enempää kuin vaihtoehtoissa C1 ja D millään tasolla. Ilmeiselle myös vaikuttaa, että kuntalaisaloitteen vaihtoehto on yhteiskuntataloudeltaan heikompi kuin ympäristövaikutusten arvioinnissa olleet vaihtoehdot.

Henkilö G.G. toteaa, että suunniteltu moottoritie voitaisiin toteuttaa myös ohituskaisiatienä. Tällöin ei tarvitsisi tehdä uusia väyliä metsään, eikä tulisi rikottua salaojitettuja yhtenäisiä peltoalueita. Mm. hänen omistuksessaan olevan Alasuonpeltoalueen viljelyminen olisi lähes mahdotonta tulevan moottoritien kahta puolen. Pelloalueille täytyisi rakentaa suuria alikulkuväyliä, joista mahtuisi kulkemaan esim. kopillisella leikkupuimurilla. Samalla täytyisi rakentaa rinnakkaisteitä, jotka myös kaventaisivat pelto- ja maa-alueita.

Paukarlahden kyläyhdistys ry. on tielinjausvaihtoehdon D kannalla ja esittävät perusteluinaan seuraavia huomioita;

- Kylä säilyy yhtenäisenä
- Tien aiheuttama haitta-alue (mm. melu) jää vain tien toiselle puolelle, sillä toisella puolella on metsäaluetta
- Yhteysteiden rakentamiselta vältyttäisiin
- Haitta elinkeinoille mm. maanviljelykselle jäisi pienemmäksi
- Uusien asuintonttien kaavoittaminen olisi mahdollista
- Taloja ei jäisi rakennettavan tien alle
- Estettäisiin pohjavesialueiden tuhoutuminen

Kyläyhdistys esittää vaihtoehtojen C1 ja C2 osalta vastaavasti seuraavaa:

- Tie pirstoisi kylän yhtenäisyyden
- Vaatisi yhteysteitä ja siltaratkaisuja, joita ei ole selvitetty ympäristövaikutusten arvioinnissa
- Tien aiheuttama meluhaitta ei poistuisi
- Rajaisi pois suuren osan tonttimaata
- Aiheuttaisi suuren haitan elinkeinoille
- Tuhoaisi suuren alueen virkistysalueena käytettyä metsämaata

Henkilö H.H. toteaa, että vaihtoehdolla C1 heikennettäisiin Ylä-Koiruksen ja Huuhtijärven elinoloja. Linjaus tulisi lähelle asutusta ja järven rantaa, jolloin meluhaitta korostuisi.

Fingrid Oyj esittää, että tarkemmassa suunnittelussa on huomioitava alueella sijaitseva 110 kV voimajohto Huutokoski – Ilohärju.

Henkilöt I.I ja J.J. toteavat, että linjausvaihtoehtoja on kokonaisuutena käsitelty perusteellisesti. Vaihtoehtojen vertailun pohjalta heidän mielestään paras vaihtoehto on C1. Heidän mielestään siitä syntyy vähintään haittaa luonnonarvoille, maisemalle ja mm. metsätaloudelle. Samalla se voimalinjan varteen sijoittuvana on luonteva uuden tiekäytävän paikka.

Huonoin vaihtoehto heidän mielestään on vaihtoehto D, joka pirstoisi pahasti metsä- ja peltoalueita ja uhkaisi vaihtoehtoja eniten arvokkaita luonnonarvoja.

Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto toteaa, että arviointiselostuksessa on tuotu esille hyvin ja monipuolisesti menetelmät ja vaikutusten tunnistamisessa käytettävät tekijät ja näkökulmat, joita käyttämällä on syntynyt hyvä ja monipuolinen vaikutusten arviointi.

Asukkaiden esittämiä näkemyksiä vaikutuksista on esitetty hyvin arviointiselostuksessa. Selostuksesta ei kuitenkaan selviä, millaisia kyselyitä on tehty – mitä on kysytty ja mitä tuloksia on saatu. Kyselylomakkeet ja niistä saadut tulokset olisi ollut hyvä olla arviointiselostuksen liitteenä.

Lopuksi lääninhallitus toteaa, että lääninhallituksen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt näkemykset on otettu hyvin huomioon hankkeen arvioinnissa.

Henkilöt K.K. L.L. toteavat, että tielinjaus tulee Paukarlahden kylän kohdalla linjausvaihtoehdon D osalta siirtää enemmän länteen, koska nyt linjaus kulkee elinkelpoisten maatilojen peltöjen halki, pirstoen tilojen peltopinta-alat elinkelvottomaksi.

Tielinjaus tulee kulkemaan heidän peltöjen halki ohittaen talousvesikäytössä olevan lähteen noin 30 – 40 metrin päästä. Heidän mielestään D-vaihtoehdon mukainen linjaus tulee tuhoamaan kyseisen lähteen.

He huomauttavat, että tielinjaus tulee ylittämään usean osakkaan Tikanpuron metsätien, jota ei näy nykyisissä kartoissa. Mikäli tielinjaus ylittäisi kyseisen metsätien, olisi metsätie tällöin käyttökelvoton.

Tielinjauksen läheisyyteen jäisi heidän mielestään kohtuullisen uusia asuinrakennuksia, ainakin 2 myös melurajan sisäpuolelle.

He toteavat, että tielinjaus sivuaa pohjavesialuetta, josta osalle paukarlahtelaisista tulee vesiosuuskunnan kautta talousvesi.

Lopuksi he toteavat, että tie on mahdollista siirtää kulkemaan nykyistä suunnitelmaa lännempää, koska alue on lännessä suurelta osin firmojen omistamaa metsämaata, joten se ei haittaisi tällöin yksityisiä viljelijöitä, asutusta, eikä mahdollista tulevaa alueen rakentamista.

Pohjois-Savon liitolla ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta.

Henkilöt M.M, N.N, O.O. ovat laatineet sotkanniemeläisten 6.1.2007 pitämän asukaskokouksen (osallistujia 23) kannanoton. Kannanoton liitteeksi he ovat liittäneet n. 360 ihmisen allekirjoittaman vetoomuksen nykyisen Humalajoen liittymän säilyttämiseksi. Kannanotossaan he toteavat, että sotkanniemeläiset vastustavat Humalajoen ramppien poistamista.

He toteavat, että keskikaiteellinen moottoritie on alueen asukkaille turvallinen ja sujuva väylä. Tiekäyttäjät ovat pääosin tyytyväisiä nykyiseen moottoritiehen. Heidän mielestä vanhalla 5 tiellä liikennemäärät tulevat kasvamaan huomattavasti, mikäli Humalajoen nykyisen eritasoliittymän rampit poistetaan.

He toteavat, että alueella asuvat ovat erityisen huolissaan hirvivaarasta, joka on todellinen uhka vanhalla 5 tiellä. Asukkaat ovat kannanoton mukaan huolissaan myös koululaisten koulumatkojen turvallisuudesta liikennemäärien kasvaessa.

Heidän mielestään myös vanhalla 5 tiellä talviolosuhteissa tien pinnat ovat jäiset ja polanteiset, koska tie kuuluu II-kunnossapitoluokkaan. Tämä heikentää yhdessä lisääntyvän liikennemäärän kanssa tienkäyttäjien turvallisuutta.

He toteavat, että välimatkojen pidentyessä myös hälytysajoneuvojen perille tulo ja saatavuus onnettomuustilanteissa viivästyy.

He epäilevät, että ramppien poiston yhteydessä myös pikavuoropysäkit poistuvat. Tämä hankaloittaa heidän mielestä linja-auton käyttäjien asiointimatkoja.

Heidän mielestä ramppien muutostyöt aiheuttavat haittoja alueen runsaalle linnustolle sekä muulle riistalle. Samalla ramppien poisto heikentäisi kehittyvän kyläyhteisen kehitystä, koska mm. haittavaikutusten seurauksena lapsiperheiden vähentyminen vaikuttaisi kaupungin koululaitoksen kuihtumiseen sekä valtiontuen oleelliseen pienenemiseen.

He arvioivat myös, että tonttien ja kiinteistöjen arvo tulisi alenemaan, kun uudisasukkaat eivät olisi enää niin kiinnostuneita Sotkanniemen alueen tonttitarjonnasta.

Kannanotossaan he lopuksi toteavat, että ramppien poisto tulisi vaikuttamaan heikentävästi Eemelin kotimuseon toimintaan.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry ja Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. toteavat yhteisessä lausunnossaan, että aineisto antaa hyvät mahdollisuudet verrata keskenään eri vaihtoehtoja.

Yhdistysten mielestä vaihtoehto 0 olisi luonnon kannalta vähiten haitallinen, mutta samalla tie on vaarallinen, mistä esimerkkinä ovat mm. henkilövahingot. Tästä syystä yhdsitykset eivät kannata vaihtoehtoa 0.

Yhdistysten mielestä vaihtoehto D on huonoin vaihtoehto. Perusteluinaan he esittämät:

- Linjaus on pisin, jolloin sen valinta kuluttaisi tien koko elinkaaren aikana eniten liikennepolttoainetta ja aiheuttaisi täten suurimmat hiilidioksidipäästöt
- Se kulkisi lähes kokonaan raivaamattoman metsän läpi, jolloin se olisi luonnon kannalta huonoin
- Se lisäisi Vuorisenmäen pohjavesiesiintymän pilaantumisriskiä
- Vuorisen alueella vaihtoehto häittäisi myös liito-oravan elinolosuhteita

Vaihtoehtojen C1 ja C2 merkitykset luonnolle eivät yhdistysten mielestä eroa toisistaan kovin paljon. Vaihtoehto C2 kulkisi Kivilahden yli, mitä yhdistykset pitää erittäin pahan. Vaihtoehto C1 kulkisi puolestaan Ahvenlammen reunaa myöten, mikä sekään ei ole hyvä. Vaihtoehto C1 on maamassatasapainoltaan paras vaihtoehto ja siinä kallioleikkausten ja pehmeikköjen osuus olisi pienin.

Em. syillä yhdistykset pitävät vaihtoehtoa C1 vähiten haitallisena.

Henkilö P.P. esittää, että linjaus tulisi olla sähkölinjan länsipuolella. Hän toteaa myös, ettei hänen tilalle laadittaisi käyttörajoitteita, koska tarkoituksena on kasvattaa tilalla metsää ja saada siitä toimeentuloa.

MTK, Pohjois-Savo ja Metsänomistajain Liito, Järvi-Suomi esittävät yhteisessä lausunnossaan, että Leppävirran pohjoisosan valtatie 5 kehittäminen moottoritieksi on maakunnan elinkeinoelämälle tarpeellinen hanke. Heidän mielestään alikulkuja ja liittymiä on oltava riittävästi, jotta maa- ja metsätalouden harjoittaminen ei kohtuuttomasti vaikeutuisi.

He toteavat, että tieratkaisut pirstovat olemassa olevia tilakokonaisuuksia, jonka vuoksi jatkosuunnittelun yhteydessä on syytä aktiivisesti etsiä keinoja pirstoutumisen haittojen minimoimiseksi ja maa- ja metsätalouden kuljetusolojen parantamiseksi.

Lopuksi he toteavat, että suunnittelualueella on liito-oravia melko runsaasti. Koska lajin esiintymistä ei millään linjausvaihtoehdolla vaaranneta, on vaihtoehtoja tarkasteltaessa ensisijainen painoarvo annettava muille näkökohdille kuin yksittäisen pesimäalueiden säilyttämiselle.

Pohjois-Savon riistanhoitopiiri esittää, että jatkosuunnittelussa hirvien liikkuminen tulee huomioida esim. levennetyillä joen tai puron ylityksillä, jolloin samasta tien alitavasta riittävän leveästä tunnelista pääsevät kulkemaan hirvet, suurpedot, metsäkauriit, saukot, ketut, jänikset ja muut alueella elävät nisäkkäät. Näin voidaan turvata alueen eläimistön liikkuminen itä-länsisuunnassa. Tämän suuntainen liikkuminen olisi tullut olla myös hankkeen suunnittelun tavoitteena.

Rakennettavalle moottoritiele tulee rakentaa riista-aidat, joilla estetään kesätalvialueiden välillä liikkuvien hirvien ja ajoneuvojen kolarit. Riista-aitojen suunnittelussa on syytä huomioida, että moottoritien suuntaiset rinnakkaistiet ovat aitojen vaikutuspiirissä, sillä niillä hirvikolarinriski kasvaa huomattavasti moottoritien rakentamisen jälkeen.

Henkilö Q.Q. toteaa, ettei tulevan tiealueen leveyttä ole lainkaan havainnollisesti esitetty. Samoin ei ole kerrottu, kuinka nykyiset tieyhteydet säilyvät tai muuttuvat linjausvaihtoehdossa. Tällä on hänen mielestään suuri vaikutus yksittäisen henkilön mielipiteeseen eri vaihtoehtoista.

Arviointiselostuksesta puuttuu hänen mielestään kaikki läjitys- ja maa-ainestenottopaikat. Tällä on hänestä merkitystä, koska näiden alueiden käyttämiseen liittyy rakentamisen aikainen liikenne.

Hän pitää vaihtoehdon D muodostamista ympäristöviranomaisen lausunnon perusteella vähintäänkin kyseenalaisena, ympäristöviranomaisen rooli huomioiden. Vaihtoehdon D esittäminen täysin uuteen maastokäytävään on hänen mielestään kestävä kehityksen vastainen ja liikenneministeriön kantojen vastainen.

Hän toteaa, ettei vuorovaikutus ja tiedottaminen ole tapahtunut arviointiselostuksessa esitetyllä tavalla. Hän ei maanomistajana ole saanut henkilökohtaista kutsua yleisötilaisuuteen, vaikka arviointiselostuksessa mainitaan, että jokainen maaomistaja olisi kutsuttu paikalle.

Hänen mielestään meluvaikutusten arviointi on tehty puutteellisesti, koska yömelualueita ei ole kuvattu arviointiselostuksessa.

Hän esittää, että Vuorisenmäen pohjavesialueen suojaukset on huomioitava jo tässä suunnitteluvaiheessa ja viranomaisten on niitä vaadittava tai sitten vaihtoehdon D linjasta on muutettava pois pohjavesialueelta.

Arviointiselostuksessa esitettyä mainintaa, jossa kerrotaan, että vaihtoehto D on estevaikutuksiltaan vähäisempi muihin vaihtoehtoihin nähden, koska se ei seuraa voimalinjakäytävää, mielipiteenesittäjä pitää perusteettomana.

Hänen mielestään arviointiselostuksesta ei ilmene vaihtoehdon D Vuorisenmäellä tehtävää leikkauksen tai penkereen kokoa, vaikka D-vaihtoehdon haitta on kuvattu huomattavaksi ko. alueella.

Hänen mielestään arviointiselostuksesta ei ilmene onko kustannuslaskentaan otettu huomioon mm. vaihtoehdossa D pohjavesisuojaus. Muutoinkin hän katsoo, ettei hyötykustannussuhteiden esittäminen ole ollut avointa, koska laskentaperusteet ovat jääneet kertomatta. Täten hyötykustannussuhteet voivat olla tarkoituksenhakuisesti laadittuja.

Hän pitää vaihtoehtojen vertailua kuvaavaa osaa huonosti laadittuna, koska mm. yhteenveto vaihtoehtojen vaikutuksista esitetään ennen yksityiskohtaisia perusteluja. Myös vaihtoehtojen esittäminen tässä yhteydessä numeroilla hän pitää virheellisenä.

Esitetyistä vaihtoehdoista hän toteaa, että käytännössä C1 ja C2 ovat yksi ja sama vaihtoehto. Ainoastaan Kivenlahden leikkaaminen on hänen mielestään erona sen takia, että saadaan kannanotto voidaanko vesialueelle ylipäättään rakentaa. Lisäksi hänen mielestään C1 ja C2 eroaa vain Oravikosken eritasoliittymän paikan osalta. C2 ja D ovat myös hänen mielestään sama vaihtoehto Palokankaalta Oravikosken pohjoispuolelle asti. Hänen mielestään kysymys on itse asiassa vain Oravikosken eritasoliittymän paikasta ja Kivenlahden pohjukan kierrosta. Pääasiassa hänen mielestään kysymys on Paukarlahden kohdalla C1/C2 ja D vaihtoehtojen välillä.

Lopuksi hän esittää parhaaksi vaihtoehdoksi C1 tai C2 ja perustelee mielipidettään seuraavasti:

- Se on suoriin
- Hyötykustannus on paras
- Käyttää hyväksi olemassa olevaa maastokäytävää
- Melualueelle jää vähiten asuin- ja lomarakennuksia
- Ei leikkaa pohjavesialuetta
- Massataloudeltaan paras
- Ei ylitä liito-oravan esiintymisalueita

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yleistä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarkoituksena on edistää toteutettavaksi aiotun hankkeen ympäristövaikutusten arviointia ja vaikutusten yhtenäistä huomioon ot-

tamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja heidän vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksiaan.

Koska arviointimenettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, siihen ei liity valitusoikeutta. Hankkeen toteuttamista koskevissa muissa laeissa säädetään asianosaisten oikeudesta valittaa hanketta koskevista päätöksistä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima selvitys, jossa on arvioitu mitä vaikutuksia hankkeen toteuttamisesta syntyy tarkasteltavissa vaihtoehtoisissa.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on tehty arviointiohjelman (ollut nähtävillä 1.6.2005 – 30.6.2005) pohjalta ja arviointiselostuksen laadinnassa on otettu huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto.

Arviointiselostuksessa on arvioinnin tuloksia esitetty kattavasti ja ansiokkaasti. Menettelytapa, jossa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen laatijat ovat eri tahoja, on merkittävästi parantanut lopputuloksen laatua. Samalla se on parantanut saatujen tulosten luotettavuutta. Tätä menettelyä voidaan pitää erityisen onnistuneena.

Arviointiselostuksen arviointiosa on esitetty ymmärrettävästi ja selkeästi. Valittu esittämistapa, jossa kukin vaikutus kerrotaan vaihtoehtoisin, on onnistunut. Tämä auttaa osallisia hahmottamaan vaihtoehtojen välisiä eroja ja helpottaa vaihtoehtojen vertailua. Erityisen hyvänä voidaan pitää kunkin vaikutuksen kohdalla kerrottua "tavoite-kappaletta".

Käytetyt arviointimenetelmät ovat olleet käyttökelpoisia luotettavan arvioinnin tekemiseen ja ne on kuvattu kattavasti ja ymmärrettävästi. Puutteelliset lähtötiedot ja muut arvioinnin virhelähteet on kerrottu epävarmuustekijöitä kuvaavassa kohdassa. Lisäksi epävarmuustekijöiden merkittävyyttä vaikutusten tuloksiin on käsitelty riittävästi.

Arviointiselostuksesta laaditussa tiivistelmässä on esitetty ne arviointiselostuksen keskeisimmät asiat, joiden perusteella osallisilla on ollut mahdollisuus hahmottaa hankkeen ympäristövaikutusten arviointia ilman, että he ovat joutuneet lukemaan koko arviointiselostuksen läpi.

Vaikka tässä lausunnossa keskitytään pääasiassa vain hankkeesta aiheutuviin merkittäviin ympäristövaikutuksiin, osa esitetyistä täydennysesityksistä on yksityiskohtaisia, kohdistuen asioihin, joilla on vain paikallisia ympäristövaikutuksia. Nämä asiat on tuotu esille tässä lausunnossa lähinnä hankkeen jatkosuunnittelua ja lupamenettelyä varten.

Arviointiselostuksen riittävyys

Pohjois-Savon ympäristökeskus katsoo, että arviointiselostuksessa on esitetty ja arvioitu YVA-lain edellyttämiä vaikutuksia riittävästi. Samoin hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arviointi on tehty ja esitetty arviointiselostuksessa YVA-lain edellyttämällä tavalla.

Tiedot hankkeesta, sijainnista ja tiedottaminen hankkeesta

Tiedot hankkeesta, sen tarkoituksesta, sijainnista, maankäyttötarpeesta jne. on esitetty selkeästi ja ymmärrettävästi. Hankkeen tavoitteet, vaikutusten arviointi ja eri vaihtoeht-

tojen toteutettavuus on kuvattu selkeästi. Vaikutusten arviointi on hteutettu osaksi tavoitteiden asettelua.

Tiehankkeiden suunnitteluprosessi ja eri suunnitteluprosesseihin liittyvä hyväksyntämenettely on kuvattu jo arviointiohjelmavaiheessa selkeästi. Arviointiselostuksessa maantielain mukaisten suunnitteluprosessien sekä hyväksymis- ja päätösmentteltyiden väliset yhteydet katoavat, minkä vuoksi yleisön on ehkä paikoin vaikea hahmottaa miten ja missä vaiheessa heillä on mahdollisuus vaikuttaa tielinjauksen yksityiskohtaiseen sijaintiin.

Kehitettävä tielinja kulkee paikoin tiiviiden asuinalueiden läheisyydessä, jonka vuoksi alueen asukkaat suhtautuvat kriittisesti uusiin tielinjauksiin, jotka saattavat olla heikentää heidän asuinympäristöänsä. Tämä näkökulma kannattaa jatkossakin huomioida ja tiedottaa avoimesti jatkosuunnittelusta.

Vaikutusalueen rajaus

Vaikutusalueista on kartalla esitetty yleisesti vain lähivaikutusalue. Vaikutusalueen rajauksissa ei kuitenkaan ole tarkasteltu vaikutusalueiden laajuutta erityyppisten vaikutusten osalta. Tekstiosassa on tosin mainittu, että vaikutusalue on riippuvainen tarkasteltavasta vaikutuksesta, muttei tarkemmin esitetty tai kerrottu vaikutusalueiden laajuuksia kunkin vaikutuksen yhteydessä. Näin menetellen vaikutusalueiden rajaukset jäävät paikoin hivenen epäselviksi.

Arviointiohjelmavaiheessa hankkeen arvioitiin yleisesti vaikuttavan merkittävästi vain Leppävirran kunnan alueelle. Arviointityön aikana vaikutusalueen on todettu laajenevan myös Kuopion kaupungin alueelle. Näiden alueiden mukaan ottaminen arviointityöhön voidaan katsoa täyttävän YVA-lain mukaisen arviointimenettelyn perimmäisen tarkoituksen, eli arvioinnin edetessä laajennetaan tai kavennetaan arvioitavaa aluetta sen mukaan, kuinka laajalle alueelle vaikutukset ulottuvat. Tältä osin arviointimenettelyä voidaan pitää hyvin onnistuneena.

Vaikutukset vesistöön

Vesistöön kohdistuvien vaikutusten kuvaus on arviointiselostuksessa esitetty osin puutteellisesti, sillä arviointiselostuksessa lähtökohtana on ollut lähinnä tien rakentamisen sekä käytön aikaisten vaikutusten arviointi. Liian vähälle huomiolle on jäänyt se, että maa-ainestenotolla ja -läjityksillä sekä ojitus- ja kuivatusjärjestelyillä voi olla merkittäviäkin vesistövaikutuksia. Ojitusjärjestelyt saattavat paikoin aiheuttaa olemassa oleviin ojiin ja puroihin merkittäviä virtaamalisäyksiä rankkasateiden ja lumensulamisen aikana. Yksityiskohtaisesti näiden vaikutusten arvioiminen on tosin yleissuunnitteluvaiheessa vaikeaa, koska tie geometria ei ole vielä täysin täsmentynyt. Tästä syystä jatkosuunnittelussa tulee nämä seikat huomioida ja tapauskohtaisesti harkita esimerkiksi lasketusaltaiden rakentamista.

Mikään vaihtoehtoista ei ole vesistöön kohdistuvien vaikutusten kannalta selvästi toisia parempi. Vaihtoehtoissa C1 ja D maa- ja kallioleikkausten määrä on samansuuruinen ja siten oletettavasti myös vaikutukset tältä osin ovat samansuuruksia. Vaihtoehtodossa C2 maa- ja kallioleikkausten määrä on vähäisempi, mutta samalla vaihtoehtodossa joudutaan tekemään suurimmat massanvaihdot pehmeikköalueilla. Samalla vaihtoehtodossa C2 joudutaan Kivilahden pohjukka joko pengertämään tai ylittää pohjukka pitkällä sillalla.

Vaikutukset pohjavesiin

Arviointiselostuksessa pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu pääsääntöisesti hyvin, käyttäen olemassa olevia tietoja hyväksi. Arviointiselostuksessa on tarkasteltu lähinnä vain Vuorisenmäen vedenottamolle aiheutuvia vaikutuksia, huomioimatta on jäänyt lähes kokonaan vaikutusalueella olevat kaivot ja lähteet. Näihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia ja vaikutusten ehkäisemiseen tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää huomiota.

Vaihtoehdot C1 ja C2 ovat pohjavesivaikutusten osalta samankaltaisia, joskin vaikutukset kohdistuvat eri alueisiin. Koska arviointiselostuksessa ei ole selvitetty alueella olevia kaivoja eikä lähteitä, näiden vaihtoehtojen osalta ei voida vielä arvioida tältä osin vaihtoehtojen paremmuutta. Vaihtoehto D kulkee kauempana nykyisestä asutuksesta, joten sillä ei ole niin paljon haitallisia vaikutuksia nykyisiin kaivoihin. Vaihtoehto D kulkee kuitenkin Vuorisenmäen pohjavesialueen välittömästä läheisyydestä. Tarvittavilla pohjavesisuojuuksilla voidaan kuitenkin vähentää vaihtoehdon haitallisia vaikutuksia, joten kokonaisuutenaan vaihtoehtoa D voidaan pitää parhaana vaihtoehtona pohjavesivaikutusten osalta.

Meluvaikutukset

Meluvaikutukset on arviointiselostuksessa arvioitu kattavasti ja siten, että eri vaihtoehtoja voidaan luotettavasti verrata toisiinsa. Tiehankkeen kehittämisen voidaan katsoa olevan tarpeen, koska 0-vaihtoehdossa saattaa olla paikoin mahdoton rakentaa toimivia melusuojuuksia nykyiselle maankäytölle. Muiden vaihtoehtojen osalta oikein rakennetuilla meluntorjuntaratkaisuilla melulle altistuvien ihmisten määrää voidaan vähentää merkittävästi nykyiseen nähden. Täten mikään vaihtoehto ei ole merkittävästi toistaan parempi meluvaikutusten kannalta.

Vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Arviointiselostuksessa on alueen kaavoitustilanne kuvattu oikein ja seikkaperäisesti maakunta-, yleis- ja asemakaavoituksen osalta. Sen sijaan Oravikosken länsipuolelle sijoittuvat ranta-asemakaavat ovat jääneet selostuksessa tarkastelua vaille. Näin ollen hankkeen vaikutuksia ei selostuksessa ole kuvattu ja tarkasteltu ranta-asemakaavojen mukaisten rakennuspaikkojen kannalta. Hankkeen maankäyttötarpeet ja niiden suhde muihin maankäyttösuunnitelmiin sekä valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on esitetty arviointiselostuksessa kattavasti.

Kaikki toteuttamisvaihtoehdot tukevat Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman visiota vuodelle 2030, jonka mukaan aluerakenne kehittyisi välillä Varkaus – Kuopio – Iisalmi helminauhamaiseksi.

Vaihtoehdot C1 ja C2 yhdessä voimalinjakäytävän kanssa kasvattaa estevaikutusta ekologisille käytäville. Maastossa syntyy myös leveämpi avoin vyöhyke, joka heikentää viihtyvyyttä. Vaikka molemmat vaihtoehdot yhdessä voimalinjakäytävän kanssa aiheuttavatkin haitallisia vaikutuksia, niin vaihtoehdossa C2 niitä syntyy vähemmän.

Vaihtoehto C1 kulkee muihin vaihtoehtoihin nähden lähempänä Huuhtijärveä, joten samalla se heikentää muita vaihtoehtoja enemmän alueen elinoloja.

Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun ympäristöön

Maisemaan kohdistuvat vaikutukset on kuvattu ja esitetty sekä eri vaihtoehtoja vertailtu selkeästi. Kaikki vaihtoehdot kiertävät Paukarlahden valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen. Vaihtoehto C1 muuttaa toteutuessaan ehkä vähiten nykyistä maisemaa ja rakennettua ympäristöä. Vaihtoehto C2 aiheuttanee vaihtoehtoa C1 hivenen enemmän vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun ympäristöön. Vaihtoehdon C2 merkittävin vaikutus on Kivilahden pohjukan ylitys, tapahtuipa ylitys sitten pengerryksellä tai sillalla. Vaihtoehto D sijoittuu lähes kokonaisuudessaan uuteen maastokäytävään ja muuttaa pengerryksineen ja leikkauksineen nykyistä metsämaisemaa merkittävästi nykytilanteeseen ja muihin vaihtoehtoihin verraten.

Vaihtoehto C1 pirstoo eniten olemassa olevia tiloja ja vaihtoehto C2 vähiten, joskin erot ovat pienehköjä. C1 vaihtoehto rikkoo maisemaa merkittävästi myös Huuhtijärven itärantaa rajaavalla lakialueella.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Liikenteeseen kohdistuvia vaikutuksia on lähes kaikilta osin arvioitu ja esitetty riittävästi. Kaikki vaihtoehdot parantavat liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Jokaisella vaihtoehdolla on paikallisia haittavaikutuksia. Linjauksen pohjoispään eritasoliittymäjärjestely heikentää eteläisen Kuopion asukkaiden yhteyksiä Kuopioon, mikäli nykyiset liittymäratkaisut korvattaisiin uudella Humalamäen eritasoliittymällä. Nykyinen Humalajoen liittymäratkaisu jouduttaneen joka tapauksessa poistamaan, koska se ei täytä asetettuja vaatimuksia. Jatkosuunnittelussa Savo-Karjalan tiepiiriin tulisi ottaa huomioon em. liikkumisen heikentyminen ja pyrkiä etsimään vähemmän haitallisia vaikutuksia aiheuttava ratkaisu alueiden liikennejärjestelyihin.

Arvioinnin pienenä puutteena voidaan pitää sitä, ettei arviointiselostuksessa ole selkeästi esitetty kuinka yksityistiejärjestelyt on tarkoitus järjestää kussakin vaihtoehdossa. Vaikkei kyse olekaan kokonaisuuteen nähden merkittävästä vaikutuksesta, niin yksittäisen asukkaan kohdalta asia saattaa olla hyvin merkittävästä vaikutuksesta. Yleissuunnittelun yhteydessä yksityistiejärjestelyt kuitenkin tarkentuvat, jolloin asukkaille on hyvä selventää ja kertoa kunkin asukkaan osalta hänen liikkumiseen vaikuttavat liikennejärjestelyt.

Vaikutukset luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen

Luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat vaikutukset on arviointiselostuksessa esitetty hyvin ja selkeästi.

Erityisen hyvänä ympäristökeskus pitää sitä, että arviointimenettelyn aikana on haettu uusia linjausvaihtoehtoja sen mukaan kun edellisillä linjausvaihtoehdoilla on havaittu merkittäviä haittoja. Tämä on tosin vaatinut poikkeuksellisen paljon suunnittelu- ja arviointityötä.

Mikään vaihtoehtoista ei sinällään kulje yhdenkään liito-orava-alueen halki, joskin vaihtoehto D kulkee kahden liito-oravakesittymän välistä ja samalla niiden reuna-alueiden yli heikentäen mahdollisesti liito-oravan elinmahdollisuuksia. Kaikki vaihtoehdot kiertävät perinnebiotoopit ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin (sosiaaliset vaikutukset)

Sosiaalisten vaikutusten tarkastelussa on arviointiselostuksessa kerrottu lähinnä vain niitä koettuja ja pelkoihin perustuvia vaikutuksia, joita ihmiset ovat kuvanneet arviointimenettelyn yhteydessä tehdyissä haastatteluissa ja kyselyissä. Arviointiselostuksessa ei ole niinkään tarkasteltu, mitä sosiaalisia vaikutuksia tiehankkeen toteuttaminen todellisuudessa aiheuttaa alueen asukkaille ja alueen kehittymiselle ja edellytyksille.

Asukkaiden mielipiteet linjausvaihtoehtojen vaikutuksista heidän elämäänsä alueella antavat jatkosuunnitteluun keskeistä tietoa niistä ongelmista, joihin Savo-Karjalan tiepiirin tulisi löytää ratkaisu. Avoin vuorovaikutus alueen ihmisten kanssa auttaa hälventämään niitä pelkoja, joita ihmiset kokevat.

Haittojen torjunta ja lieventäminen

Haitallisten vaikutusten torjunta ja haittojen lieventämistoimenpiteet on esitetty kattavasti ja asiantuntevasti arviointiselostuksessa.

Vahinkotilanteisiin ja onnettomuuksiin varautuminen

Vahinkotilanteisiin ja onnettomuuksiin varautumista niin rakentamisen aikana kuin myös myöhemmin on esitetty arviointiselostuksessa osin puutteellisesti.

Vahinkotilanteista ja onnettomuuksista tiedottamisen tapoja ja keinoja tulisi jatkossa vielä kehittää, jotta lähialueen ihmiset saavat tiedot ja tarvittaessa myös toimintaohjeita mahdollisimman nopeasti tilanteen niin vaatiessa.

Epävarmuustekijät

Arviointimenettelyssä käytettyjen tietojen ja menetelmien epävarmuustekijät on tarkasteltu arviointiselostuksessa kattavasti ja niiden pohjalta on esitetty perustellusti jatko-toimenpiteitä, joilla tehtyjen arviointien luotettavuutta ja oikeellisuutta voidaan parantaa. Epävarmuustekijöiden vaikutusta itse arviointitulokseen on tarkasteltu myös riittävän kattavasti.

Hankkeen toteutumisen aikataulun pitkittyminen voi aiheuttaa arvioinnin pohjana olevien selvitysten päivittämistarvetta.

Vaihtoehtojen vertailu

Eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja kuvaava kohta on tehty selkeäksi ja ymmärrettäväksi. Arviointiselostuksen laadinnassa on pyritty käyttämään asiantuntijoita hyväksi merkittävyyden arvioinnissa. Vaikutusten merkittävyyden arvioiminen keskenään on tässäkin hankkeessa vaikeaa kuten yleensä tiehankkeissa. Hankkeen toteuttamisen tavoitteet ja suunnittelun tavoitteet ovat väkisinkin keskenään hivenen ristiriitaisia. Samalla kun hankkeen tavoitteena on parantaa liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta, on suunnittelun tavoitteena ottaa huomioon luonto- ja ympäristöarvot. Nämä tavoitteet ovat usein keskenään ristiriitaisia, jonka vuoksi eri vaikutusten merkittävyyden arvioiminen ja arvottaminen on keskeinen tekijä kun päätetään lopulta tielinjauksen paikkaa. Em. syystä vaihtoehtojen vertailua ja ennen kaikkea toteutettavuuden arviointia hankaloittaa se, että kaikilla vaihtoehtoilla on niin hyviä kuin myös huonoja puolia. Hyvät ja huonot puolet ovatkin riippuvaisia katsantokulmasta; mitä asioita arvostaa ja mitä ei.

Vaikutusten seurantaohjelma

Vaikutusten seurantaohjelma on jäänyt tekemättä arviointiselostukseen. Seurantaohjelma on kerrottu esitettävän yleissuunnitteluvaiheessa. Arviointiselostuksessa olisi kuitenkin ollut syytä kertoa vähintäänkin yleisellä tasolla, mitä vaikutuksia olisi tarkoitus seurata, vaikka lopullinen seurantaohjelma olisikin tarkoitus laatia vasta valitun yleissuunnitelmavaihtoehdon valinnan jälkeen.

Hankkeen vaikutukset syntyvät niin rakentamisen aikaisista vaikutuksista kuin myös valmistumisen jälkeen tien käytöstä. Ennakkoon arvioiden merkittävimmät lähiympäristöön kohdistuvat vaikutukset syntyvät rakentamisen aikaan. Tästä syystä yleissuunnitelman aikaan tehtävässä seurantaohjelmassa on kiinnitettävä huomiota kokonaisuutena rakentamisaikaisten vaikutusten seurantaan.

Vaihtoehtojen toteutettavuus

Hankkeen perimmäisenä tavoitteena on parantaa liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Vaihtoehtoissa C1, C2 ja D saavutetaan nämä tavoitteet, mutta vaihtoehdossa 0 tavoitteet jäävät toteutumatta edes nykyisillä liikennemäärillä. Liikennemäärien kasvaessa tilanne heikkenee edelleen. Tästä syystä vaihtoehtoa 0 ei voitane pitää toteuttamiskelpoisena hankkeen tavoiteasettelun kannalta katsoen.

Kaikki toteutusvaihtoehdot on saatu linjaukseltaan sellaiseksi, etteivät ne heikennä liito-oravan elinalueita, vaikka suunnittelualueella on varsin voimakas liito-oravakanta. Vain vaihtoehto D sivuaa ja kulkee kahden esiintymäalueen välistä.

Kaikki vaihtoehdot aiheuttavat uusia melualueita. Melua voidaan kuitenkin vähentää merkittävästi hyvin suunnitellulla ja toteutetulla meluntorjunnalla, jonka vuoksi mikään vaihtoehtoista ei ole toista parempi meluvaikutusten osalta.

Vaihtoehdon C1 toteuttamiskelpoisuutta heikentävät siitä aiheutuvat estevaikutukset ja haitalliset vaikutukset alueen elinoloihin mm. Huuhtijärven alueella. Myös vaihtoehdossa C2 esiintyy samoja haittoja, joskin vähemmässä määrin.

Vaihtoehto DE on paikalliselle asutukselle vähiten haitallinen etäisyytensä vuoksi. Sen maisemalliset vaikutukset kokonaan uudessa maastokäytävässä olisivat kuitenkin suurimmat. Samoin se olisi riski Vuorisennäen pohjavesialueelle. EY:n luontodirektiivin suojelema liito-oravan esiintymiin se samoin vaikuttaisi toisia vaihtoehtoja enemmän.

Arvioitavana olleista vaihtoehtoista Pohjois-Savon ympäristökeskus pitää parhaimpana vaihtoehtoa C2.

Yhteenveto

Arviointiselostus on kaikilta osin tehty kattavasti ja laadukkaasti. Se on ymmärrettävä ja yksiselitteinen.

Käytetyt arviointimenetelmät ja käytetty aineisto on kuvattu arviointiselostuksessa hyvin ja ne on kerrottu selkeästi kunkin arvioinnin yhteydessä. Vaihtoehtojen vertailu on tehty esimerkillisesti, selkeästi ja kattavasti.

Erityisen hyvänä ympäristökeskus pitää sitä, että arvioinnin yhteydessä esille tulleet haittavaikutukset ovat YVA-lain keskeisen tavoitteen mukaisesti ohjanneet uusien, vähemmän haittavaikutuksia aiheuttavien linjausten tekemiseen.

Puutteena voitaneen pitää seurantaohjelman puuttumista arviointiselostuksesta, joskin vasta yleissuunnitelmavaihtoehdon valinnan jälkeen hankkeesta vastaava voi laatia oikein kohdistetun seurantaohjelman.

ARVIOINTISELOSTUKSEN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta on nähtävillä arviointiselostuksen kanssa kuukauden ajan 3.4.2007 alkaen Pohjois-Savon liitossa, Leppävirran kunnanvirastolla, Kuopion kaupungin virastotalolla, Savo-Karjalan tiepiirissä, Oravikosken kunnatalolla ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa. Lausunto on luettavissa myös Pohjois-Savon ympäristökeskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/psa.

JAKELU JA MAKSUT

Tiehallinto/Savo-Karjalan tiepiiri
Kirkkokatu 1
PL 1117
70101 Kuopio

Yhteysviranomaisen lausunnosta peritään ympäristöministeriön asetuksen alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (1387/2006) mukainen maksu. Maksun määräytymisessä on huomioitu, että vaikutukset ulottuvat kahden kunnan alueelle.

Maksu on 7500 €, joka peritään hankkeesta vastaavalta eli Savo-Karjalan tiepiiriltä.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Johtaja

Markku Henttonen

Ympäristöinsinööri

Jorma Lappalainen

Liitteet: Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä
Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Tiedoksi:

Itä-Suomen ympäristölupavirasto
Kotalahden kyläyhdistys ry
Kuopion kaupungin ympäristökeskus
Leppävirran kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta
Oravikosken kyläyhdistys ry
Paukarlahden kyläyhdistys ry
Pohjois-Savon TE-keskus
Suomen ympäristökeskus
[+ yksityishenkilöt]

Luettelo lausunnonantajista ja mielipiteen esittäjistä:

Fingrid Oyj, Kuronen Pertti
Itä-Suomen lääninhallitus, Kuopion alueellinen palveluyksikkö
Kuopion kaupunginhallitus
Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry.
Leppävirran kunta, kunnanhallitus
Metsänomistajienliito, Järvi-Suomi
MTK, Pohjois-Savo
Paukarlahden kyläyhdistys ry
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
Pohjois-Savon riistanhoitopiiri
[+ Yksityishenkilöt]

Liite yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antamaan lausuntoon koskien valtatie 5 parantamista välillä Palokangas - Humalajoki Leppävirran kunnassa

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että ympäristövaikutukset selvitetään riittäväällä tarkkuudella merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien hankkeiden suunnittelussa ja että ne kirjataan tulevien päätöksenteon pohjaksi. Ympäristövaikutusten arviointi ei siis ole itsessään päätös, eikä siinä oteta kantaan hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen korvaamisen haitankärsijälle, eikä siinä myöskään oteta kantaa suoranaisesti yksittäisiin yksityiskohtiin. Korvaus yms. vaateet käsitellään hankkeen jatkosuunnittelun ja päätöksen teon yhteydessä, kuten esim. vesilain tai tielain mukaisessa käsittelyssä. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa suunnitteluun.

YVA-menettely jakautuu kahteen vaiheeseen, arviointiohjelma- ja arviointiselostusvaiheeseen. Arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kerrotaan mm., mitä vaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana selvitetään. Ohjelman jälkeen laadittava ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää mm. vaihtoehtojen vaikutukset sekä haittojen ehkäisy- ja rajoittamistoimet.

Yhteysviranomaisen kuuluttaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta, kerää mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden pohjalta oman lausuntonsa asiakirjojen riittävydestä. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on YVA-menettelyssä mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikoina sisältöön selvitettävien vaihtoehtojen ja ympäristövaikutusten osalta.

Seuraavassa on kerrottu lyhyesti niitä käsitteitä ja termistöä, jota yleensä käytetään ympäristön vaikutusten arvioinnista annetun lain (468/1994 muutettu 267/1999) mukaisessa arviointimenettelyssä:

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja/tai välillisiä vaikutuksia, jotka kohdistuvat mm.:

- Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- Maaperään, vesiin, ilmaan ja ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- Luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa arvioidaan ja selvitetään hankkeiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja kuullaan niitä, joiden oloihin ja etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Arviointimenettely alkaa hankkeesta vastaavan esitetystä arviointiohjelma ja päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon arviointiselostuksesta.

Hankkeesta vastaavalla tarkoitetaan sitä toiminnanharjoittajaa, joka on vastuussa toiminnan suunnittelusta tai toteuttamisesta.

Yhteysviranomaisella tarkoitetaan asetuksella säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään asianmukaisesti. Yhteysviranomaisen kokoa annetuista lausunnoista ja mielipiteistä yhteenvedon ja liittää sen hankkeesta vastaavalle antamaansa lausuntoon. Yhteysviranomaisen on aina asetuksen mukaan alueellinen ympäristökeskus.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitetaan hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa kuinka he aikovat arvioida hankkeesta aiheutuvat vaikutukset, mitä selvityksiä heillä on tarkoitus tehdä arvioinnin pohjaksi sekä kuinka he aikovat järjestää ihmisten kuulemisen ja osallistumisen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksella tarkoitetaan asiakirjaa, jossa hankkeesta vastaava esittää tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista, hankkeen aiheuttamista vaikutuksista sekä esittää haittojen vähentämiseksi tekemiään ratkaisuja. Arviointiselostusta laatiessaan hankkeesta vastaava ottaa huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon.

Osallistumisella tarkoitetaan sitä vuorovaikutusta ja keskustelua, jota käydään hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten sekä hanke- tai vaikutusalueella asuvien välillä.